

ตื่นตึกคืน - ไม่ตึกคืน

เราได้อะไร

.....ระพี สาคริก

ในช่วงหลัง ๆ มักมีผู้กล่าวว่า "อยากได้บุคคลผู้บริหารซึ่งตื่นตึกคืน" ความนี้ น่าจะมีความหมายลึกซึ้ง และคงมีผลเชื่อมโยงถึงคุณสมบัติบุคคลซึ่งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ไข้อยู่ในความหวัง

ระหว่างวันที่ 1 ถึง 6 พฤษภาคม 2534 มีการจัดงานเปิดศูนย์การประชุมและแสดงศิลปวัฒนธรรมที่เมืองโอคายามาประเทศญี่ปุ่น และประเดิมเป็นปฐมฤกษ์ด้วยงานแสดงกล้วยไม้ ขอเชิญผู้เขียนไป เป็นวิทยากรพิเศษบรรยายและให้อิสระในการเลือกหัวข้อเอง

ในยุคนั้นกำลังสนใจประเด็นปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง แต่โดยที่งานนี้เป็นงานกล้วยไม้จึงคิดว่า ถ้าตั้งหัวข้อว่า "การอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า" ก็คงจะได้ แต่ทวนกลับ มาคิดได้ว่า เป็นการสะท้อนภาพที่ตามกระแสนี้ เป็นมาแล้วและมีวิถีทางที่มุ่งสร้างปัญหามากขึ้น ดังจะพบได้ในยุคปัจจุบัน เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเกิดจากรากฐานที่ยึดติดวัตถุ หรืออาจเรียกว่า "ตื่นไม่ตึกคืน"

จึงกำหนดหัวข้อใหม่ว่า "มองผ่านกล้วยไม้สู่ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย" เนื่องจากเห็นว่าแต่ละคนต่างก็มีความรักอยู่ในรากฐานจิตใจ เป็นธรรมชาติ แต่ว่าแต่ละคนก็มีเงื่อนไขความรักไม่เหมือนกัน บางคนอาจรักกล้วยไม้ บางคนอาจรักสิ่งอื่น แต่ทุกคนก็ควรมีสิทธิ์ที่จะแสดงออกว่ารักอะไรสนใจอะไรก็ได้ หากใช้ให้คนอื่นที่มีอำนาจมากกว่าจะต้องมาบังคับให้ต้องรักสิ่งนั้นสิ่งนี้ไม่

อย่างไรก็ตาม ใครรักอะไรสนใจอะไร หากได้รับโอกาสโดยที่ผู้มีอำนาจ เห็นอกว่า สามารถละจากการถืออัตตา เป็นใหญ่ รู้จัก เพาะบ่มนิสัยตนเองให้ละ เว้นจากการนำอำนาจมาใช้กำหนดหรือบังคับว่าคนอื่นจะต้องคิดและทำเหมือนอย่างที่เราเชื่อจึงจะถูกต้องแล้ว แต่ละคนย่อมสามารถมองผ่านสิ่งซึ่งตนรัก ลงไปสู่แก่นซึ่งถือว่า เป็นสิ่ง เดียวกันได้ไม่เร็วก็ช้า

และใน เมื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานที่แท้จริงของทุกชีวิต หากแต่ละคนสามารถนำวิถีทางการเรียนรู้บนพื้นฐานตนเองลงไปสู่แก่นได้ สังคมก็ย่อมบัง เกิดสามัคคีธรรมได้ด้วยตัว เองโดยปริยาย

เราจึงกล่าวด้วยหลักธรรมของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ว่า "การใช้คุณธรรมเป็นสิ่งก่อให้เกิดวิถีทางที่สร้างสรรค์ความสามัคคี และช่วยส่งเสริมให้มนุษย์กับธรรมชาติสามารถอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้"

แต่หากมีการ เน้นน้ำหนักการแก้ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายโดยมนุษย์ด้วยการใช้อำนาจ ย่อมสร้างความร้ายวาทันทั้งระหว่างมนุษย์กับ มนุษย์และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแล้วในที่สุดธรรมชาติก็จะถูกมนุษย์ทำลายมากขึ้น เป็นเงาตามตัว เนื่องจากส่งผลกระทบทำลายมนุษยธรรมและสามัคคีธรรม

ในปัจจุบันเรากลับได้พบกับภาพสะท้อนของการแก้ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการ เน้นแก้กฎหมายให้เข้มงวดมากขึ้น เน้นอ้างกฎหมายเพื่อหาโอกาสใช้อำนาจ เป็นเครื่องมือมุ่งทิศทาง เดียว เสมือน เป็นสิ่งผสมอยู่กับลมหายใจ เข้าออกซึ่งควร เป็นกระแสที่สะอาควิริสุทธิ์ อาการของสังคมที่สะท้อน

ให้เห็นได้ในชีวิตปัจจุบันอย่างต่อเนื่องก็คือ แทนที่จะปรากฏการทำเพื่อเรียนรู้ได้ลึกซึ้งและพูดอยู่กับ เหตุ และผล กลับ เปลี่ยนมา เป็นการพูดมากกว่าทำมากขึ้น ทะเลาะกันมากขึ้น หากจะโทษบุคคลผู้แสดงออก ้วยอาการดังกล่าวก็ยิ่งสงสัยว่าจะ เป็นการถูกต้องแล้วหรือ

เมื่อเช้าวันที่ 30 เมษายน ฯ ระหว่างเดินทางออกจากกรุง เทพ ฯ เพื่อไปลงที่ เมืองโอซาก้า ได้ อ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันในคอลัมน์ "กฎหมายกับสังคม" เขียนโดยคุณนิยม ติวุทนานนท์ ในหัวข้อเรื่อง "รัฐบาลอานันท์หันหลังให้ราษฎร" ซึ่ง แจกให้อ่านกันในเครื่องบินระหว่างการเดินทาง

สาระสำคัญในช่วงแรกของข้อเขียนพอสรุปได้ว่า รู้สึกพอใจมากที่เห็นบุคคลในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำตัว เป็นคนตื่นคิดตื่น มีการไป เยี่ยมเยียนราษฎรที่กำลังประสบความทุกข์ยาก แต่พอมาถึงอีกกรณี หนึ่งซึ่งราษฎรเดือดร้อนถึงขั้นโวยวาย แค่ว่าหลีก ๆ ก็มีเค้าที่สื่อว่าเป็นผลกระทบจากการไปชักประโยชน์ นายทุน กลับทำเฉย ๆ

หากการนำวิเคราะห์นั้นจะมีผลกระทบกับใครก็ตาม ผู้เขียนขอกล่าวยืนยันว่าตนเอง ไม่มีการติดใจ กับตัวบุคคล หากกล่าวถึงหลักการ เพื่อนำไปสู่การ เรียนรู้ในเมื่อมี "คน" เข้าไปอยู่ในตำแหน่งซึ่งทำหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม แม้เมื่อการกล่าวมีผล เชื่อมโยงไปถึงตำแหน่งใดก็ตาม หากบุคคลผู้อยู่ใน ตำแหน่งขณะ นั้นปลอดจากการยึดติดตัว เอง ย่อมเข้าใจและยอมรับความจริงได้เสมอ

คำว่า "ตื่นคิดตื่น" หาก เป็นของจริง ย่อมเป็นสิ่ง แสดงออกจากรสนิยม เป็นธรรมชาติ หากใครมองเห็น ได้เพียงขณะที่กำลัง อยู่ในตำแหน่งซึ่งมีบุคคลอื่น เป็นผู้มอบให้ ที่กล่าว เช่นนี้หาใช่ว่าหมายถึงบุคคลใดซึ่ง เห็นได้เพียงชั่วขณะ ดังนั้นถ้าเราหวังที่จะ ได้บุคคลผู้มีลักษณะ ดังกล่าวไว้ เพื่องานบริหาร คนไทยแต่ละคน จึงไม่ควรอยู่อย่างประมาท หากสนใจพิจารณาแสวงหาบุคคลอย่าง ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะ เป็นใคร เนื่องจากแต่ละคนต่างมี โอกาส เข้ารับหน้าที่บริหารได้ในอนาคต

บุคคลผู้มีตื่นคิดตื่นจริง ๆ ย่อมเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่พึงหวังได้ว่า จะสามารถรู้ลึกซึ้งและช่วยแก้ ปัญหาได้อย่างถึงรากเหง้า หากเขาผู้มีลักษณะ เช่นนี้จะ ไม่ถูกปิดกั้นไว้มิให้สามารถแสดงออกซึ่งการรวม ตัวกันเป็นที่มาของรากฐานตนเอง

บุคคลผู้มีตื่นคิดตื่นจริง ๆ ย่อมเข้าใจได้ลึกซึ้งว่า ทีมงานมิใช่พรรคพวก มิใช่ เป็นบุคคลผู้ซึ่งว่าอะไร ต้องว่าตามกันกับตน แต่มีรากฐานจิตใจที่กว้าง มีจิตวิญญาณที่รักงานลึกซึ้ง สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้ อย่างสุขุมเยือกเย็น และบุคคลในลักษณะ เช่นนี้จะ ไม่สะท้อนภาพที่ เน้นใช้อำนาจ เพื่อแก้ปัญหา

เนื่องจากภาวะตื่นคิดตื่น เกิดจากโอกาสที่ได้สัมผัสสัจธรรมชาตีสอนคุณธรรมให้แก่ชีวิตได้ลึกซึ้ง และบุคคลผู้มีคุณธรรมย่อมสะท้อนนิสัยตื่นคิดตื่นเป็นธรรมชาติอย่างอิสระ ปลอดจากการยึดติดค่านิยมซึ่งผู้ อื่นสร้างอิทธิพลขึ้นในกระแสบรรยากาศสังคม ไม่ว่าจะตนเองจะ เป็นผู้ที่มีเงิน มีตำแหน่ง มีอำนาจหรือยากจนก็ ตาม

หากคนไทยสามารถทวนกลับไปทบทวนสิ่งซึ่งผ่านมาแล้วได้เป็นนิสัยย่อมสามารถพบว่า บทเรียน ที่ได้รับมาแล้วจากอดีต ซึ่งจริง ๆ แล้วควรได้รับมานานแล้ว การเลือกตั้งในสมัยหน้าหากมีขึ้น หรือยัง ไม่มีก็ตาม ใครที่มุ่งวิถีชีวิตสู่แนวทางนี้และรู้ได้ ควรพิจารณาได้ทุกขณะและมุ่งสู่ ใ้ทุกอุปทุกนามในชีวิต

ประจำวัน การสั่งสมประสบการณ์ไว้ในรากฐานตนเองให้ได้ลึกซึ้งมากขึ้น นับ เป็นการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ ไม่เพียงเพื่อนำไปใช้พิจารณาคนที่สมัคร เข้ารับใช้ส่วนรวมในตำแหน่งบริหาร แม้การดำรงชีวิตประจำวันย่อมมีการพบปะสัมพันธ์กับคนทุกรูปลักษณะอย่างอิสระ หากมีการถึง เวลาและโอกาสที่จะนำไปใช้พิจารณา แม้เพียงรับฟังการพูดหรือสัมผัสกับการแสดงออกโดยพฤติกรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ย่อมสามารถตีความได้ชัดเจนว่า บุคคลผู้นั้นสืบ เนื่องมาจากภาวะตื่นคิดตื่นหรือไม่

ดัง เช่น คำกล่าววิจารณ์ที่ว่า การแสดงออกโดยบุคคล สืบ เนื่องมาจากประสบการณ์ชีวิต จากความจริงใจ เป็นธรรมชาติ หรือว่าเป็นมายาภาพ.